

1 Wobec jakiego podmiotu można wszcząć postępowanie upadłościowe?

Postępowanie ochronne (*procédure de sauvegarde*), postępowanie naprawcze (*procédure de redressement judiciaire*) lub postępowanie likwidacyjne (*procédure de liquidation judiciaire*) można wszcząć wobec dowolnej osoby prowadzącej działalność handlową lub rzemieślniczą, rolną, a także dowolnej osoby fizycznej prowadzącej niezależną działalność zawodową, w tym wobec osoby wykonującej wolny zawód regulowany przepisami ustawowymi lub wykonawczymi lub której tytuł zawodowy jest chroniony, a także wobec dowolnej osoby prawnej prawa prywatnego.

Postępowaniem upadłościowym może zostać objęta osoba prowadząca działalność na własny rachunek (*auto-entrepreneur*).

Wszcząć postępowanie ochronne może wyłącznie osoba prowadząca działalność gospodarczą (podmiot aktywny). W przypadku postępowania naprawczego lub likwidacyjnego dopuszcza się sytuację, w której dany podmiot w chwili wszczęcia postępowania zaprzestał już prowadzenia działalności gospodarczej.

Do osób prawnych prawa prywatnego, które kwalifikują się do tego, by można było wszcząć wobec nich postępowanie upadłościowe, zalicza się: spółki prawa handlowego, spółki prawa cywilnego, grupy interesu gospodarczego, stowarzyszenia, związki zawodowe, stowarzyszenia zawodowe bądź branżowe lub rady zakładowe.

Podmioty prawa prywatnego niemające osobowości prawnej, takie jak spółki joint venture lub spółki w organizacji, nie mogą być przedmiotem postępowania upadłościowego.

Wyłączone są również wszystkie osoby prawne prawa publicznego.

Przyspieszone postępowanie ochronne i przyspieszone postępowanie na potrzeby ochrony finansowej:

Dłużnik może wszcząć przyspieszone postępowanie ochronne (*procédure de sauvegarde accélérée*) lub przyspieszone postępowanie na potrzeby ochrony finansowej (*procédure de sauvegarde financière accélérée*), jeżeli sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone przez biegłego rewidenta lub sporządzone przez księgowego oraz jeżeli dłużnik zatrudnia powyżej 20 pracowników lub wielkość jego obrotów po odliczeniu podatków przekracza 3 mln euro bądź jego suma bilansowa przekracza 1,5 mln euro. Przyspieszone postępowanie ochronne i przyspieszone postępowanie na potrzeby ochrony finansowej mogą również wszcząć dłużnicy, którzy sporządzają skonsolidowane sprawozdania finansowe.

2 Jakie przesłanki muszą zostać spełnione, aby można było wszcząć postępowanie upadłościowe?

Postępowanie ochronne wszczyna się, jeżeli dłużnik doświadcza trudności, których nie jest w stanie przezwyciężyć, lecz nie doszło jeszcze do zaprzestania dokonywania płatności.

Postępowanie naprawcze wszczyna się, jeżeli dłużnik nie jest w stanie regulować swoich bieżących zobowiązań z dostępnych aktywów i zaprzestał dokonywania płatności na rzecz wierzycieli.

Celem postępowania naprawczego jest utrzymanie działalności gospodarczej i miejsc pracy oraz uregulowanie zobowiązań. Przedsiębiorca musi wystąpić o wszczęcie tego postępowania w terminie 45 dni od dnia zaprzestania dokonywania płatności.

Postępowanie likwidacyjne wszczyna się, gdy przedsiębiorca zaprzestał dokonywania płatności i gdy oczywiste jest, że przeprowadzenie postępowania naprawczego nie będzie możliwe.

Z wnioskiem o otwarcie postępowania ochronnego może wystąpić wyłącznie dłużnik.

Z kolei z wnioskiem o otwarcie postępowania naprawczego lub likwidacyjnego może wystąpić nie tylko dłużnik, ale również wierzyciel lub prokurator, pod warunkiem że w danej sprawie nie toczy się postępowanie pojednawcze (*procédure de conciliation* – postępowanie przedupadłościowe).

Postanowienie o wszczęciu postępowania upadłościowego staje się skuteczne o północy w dniu jego wydania. Postanowienie o wszczęciu postępowania upadłościowego staje się zatem skuteczne o północy w dniu jego wydania.

Informację taką przekazuje się również mandatariuszom sądowym (*praticiens de l'insolvabilité*) i prokuraturze, w tym mandatariuszom sądowym i prokuraturze w pozostałych państwach członkowskich, w których dłużnik prowadzi działalność gospodarczą.

Postanowienie o wszczęciu postępowania upadłościowego staje się niezwłocznie skuteczne erga omnes.

W terminie piętnastu dni od daty jego wydania postanowienie wpisuje się do rejestru przedsiębiorców, rejestru handlowego lub specjalnego rejestru prowadzonego przez sekretariat sądu wielkiej instancji.

Wyciąg z treści postanowienia zamieszcza się w Monitorze Sądowym i Gospodarczym (*Bulletin officiel des annonces civiles et commerciales*) – zawierającym obwieszczenia w sprawach cywilnych i handlowych – oraz w dzienniku ogłoszeń prawnych właściwym dla miejsca siedziby statutowej dłużnika lub dla miejsca, w którym prowadzi on działalność gospodarczą.

Przyspieszone postępowanie ochronne i przyspieszone postępowanie na potrzeby ochrony finansowej

Możliwe jest również wszczęcie przyspieszonego postępowania ochronnego (*procédure de sauvegarde accélérée*) i przyspieszonego postępowania na potrzeby ochrony finansowej (*procédure de sauvegarde financière accélérée*).

Przyspieszone postępowanie ochronne można wszcząć na wniosek dłużnika, który bierze udział w postępowaniu pojednawczym i który przedstawi dowody potwierdzające sporządzenie projektu planu mającego na celu zapewnienie przedsiębiorstwu możliwości kontynuowania działalności.

Sama okoliczność, że dłużnik zaprzestał realizacji płatności, nie stanowi przeszkody dla wszczęcia przyspieszonego postępowania ochronnego, pod warunkiem że sytuacja ta nie wystąpiła wcześniej niż 45 dni przed złożeniem wniosku o otwarcie postępowania pojednawczego (*conciliation*).

Przyspieszone postępowanie na potrzeby ochrony finansowej można wszcząć po spełnieniu tych samych warunków, co warunki obowiązujące w przypadku przyspieszonego postępowania ochronnego, jeżeli informacje zawarte w sprawozdaniu finansowym dłużnika wskazują, że wysokość zadłużenia pozwala na przyjęcie planu jedynie przez wierzycieli będących członkami zgromadzenia instytucji kredytowych (*comité des établissements de crédit*).

3 Jakie aktywa należą do masy upadłości? W jaki sposób rozporządza się aktywami, które zostały nabyte przez dłużnika lub zostały na niego przeniesione w toku postępowania upadłościowego?

Postępowanie upadłościowe obejmuje cały majątek dłużnika.

Jeżeli dłużnik jest osobą prawną, postępowanie upadłościowe obejmuje jedynie majątek tej osoby.

Jeżeli dłużnik jest przedsiębiorcą indywidualnym (*entrepreneur individuel*), postępowanie upadłościowe obejmuje również jego majątek osobisty.

Główna siedziba przedsiębiorcy indywidualnego prowadzącego działalność handlową, przemysłową, rzemieślniczą bądź rolną lub osoby wykonującej wolny zawód jest jednak z mocy prawa wyłączona z zajęcia przez wierzycieli, których wierzytelność powstała w związku z wykonywaniem przez nich działalności zawodowej.

Inne nieruchomości zabudowane i niezabudowane, które nie są wykorzystywane do celów związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, mogą być przedmiotem oświadczenia o wyłączeniu z zajęcia. Oświadczenie to – obligatoryjne sporządzane w formie aktu notarialnego i opublikowane – jest skuteczne wyłącznie wobec wierzycieli, których wierzytelność powstała w związku z wykonywaniem przez nich działalności zawodowej po dacie publikacji oświadczenia.

Wyłączenie głównego miejsca zamieszkania dłużnika spod zajęcia przez wierzycieli, których wierzytelność powstała w związku z wykonywaniem przez nich działalności zawodowej, służy zapewnieniu ochrony dłużnikowi i członkom jego rodziny.

4 Jakie uprawnienia przysługują odpowiednio dłużnikowi i zarządcy?

Utrata przez dłużnika prawa do zarządzania własnym majątkiem

Postępowanie ochronne i postępowanie naprawcze

W przypadku otwarcia postępowania ochronnego lub naprawczego przedsiębiorstwo nadal należy do dłużnika, który nim zarządza.

W toku postępowania ochronnego sąd może wyznaczyć administratora sądowego mającego nadzorować lub wspierać dłużnika w zarządzaniu przedsiębiorstwem, zgodnie z zakresem uprawnień określonym przez sąd w postanowieniu. W niektórych przypadkach (przedsiębiorstwo zatrudniające co najmniej 20 pracowników i osiągające obrót netto wynoszący co najmniej 3 mln euro) wyznaczenie administratora jest obowiązkowe.

W toku postępowania naprawczego sąd również może wyznaczyć administratora sądowego, który będzie wspierał dłużnika w zarządzaniu przedsiębiorstwem lub będzie samodzielnie zarządzał całością lub częścią tego przedsiębiorstwa w miejsce dłużnika. Wyznaczenie administratora jest obowiązkowe w tych samych przypadkach co w postępowaniu ochronnym.

Postępowanie likwidacyjne

W toku postępowania likwidacyjnego dłużnik traci prawo do zarządzania swoim majątkiem lub do jego zbywania. Likwidator (*liquidateur*) wykonuje swoje prawa i podejmuje czynności w odniesieniu do składników majątku przedsiębiorstwa. Likwidator przejmuje zatem zarząd nad majątkiem przedsiębiorstwa.

Mandatariusze sądowi

Mandatariusze sądowi (*praticiens de l'insolvabilité*) są to pełnomocnicy powołani przez sąd, którzy podejmują czynności pod nadzorem prokuratury. Wykonują oni zawody regulowane.

Ci wykwalifikowani specjaliści muszą zostać wpisani na krajowe listy i spełniać rygorystyczne warunki dotyczące odpowiednich kwalifikacji i nieposzlakowanej opinii.

Sąd może powołać również osoby spoza tych list, jeżeli dysponują one szczególnie bogatym doświadczeniem lub kwalifikacjami wymaganymi w świetle danej sprawy.

Sąd powołuje ich w chwili wszczęcia postępowania.

Mandatariusze sądowi mogą zostać pociągnięci do odpowiedzialności cywilnej i karnej na zasadach ogólnych.

Wynagrodzenia mandatariuszy sądowych ustala się zgodnie z taryfą określoną w dekrecie; sąd obciąża dłużnika kosztami ich wynagrodzenia naliczonymi na podstawie tej taryfy.

Uprawnienia mandatariuszy sądowych i dłużnika

Administrator sądowy

Co do zasady sąd, który otworzył postępowanie ochronne lub naprawcze, powołuje administratora sądowego, którego w toku postępowania ochronnego może zaproponować dłużnik lub prokurator.

Powołanie administratora nie jest obowiązkowe, jeżeli dłużnik zatrudnia mniej niż 20 pracowników i jeżeli wielkość jego obrotów po odliczeniu podatków nie przekracza 3 mln euro.

W przypadku przyspieszonego postępowania ochronnego i przyspieszonego postępowania na potrzeby ochrony finansowej powołanie administratora sądowego jest zawsze obowiązkowe.

W toku postępowania ochronnego przedsiębiorstwo nadal należy do dłużnika, który w dalszym ciągu może zbywać swój majątek oraz nim zarządzać, o ile sąd nie postanowi inaczej.

Administrator sądowy, o ile został wyznaczony, nadzoruje lub wspiera dłużnika w zarządzaniu przedsiębiorstwem zgodnie z zakresem uprawnień określonym przez sąd.

W toku postępowania naprawczego administrator sądowy wspiera dłużnika w zarządzaniu przedsiębiorstwem lub samodzielnie zarządza całością lub częścią tego przedsiębiorstwa w miejsce dłużnika.

Administrator sądowy musi sam dokonywać czynności lub polecić dłużnikowi dokonanie czynności koniecznych do zabezpieczenia interesów przedsiębiorstwa względem jego dłużników oraz do utrzymania zdolności produkcyjnej przedsiębiorstwa.

Administratorowi sądowemu przysługują określone uprawnienia, m.in. może przeprowadzać operacje na rachunkach bankowych dłużnika, który został pozbawiony prawa do wystawiania czeków, posługując się własnym podpisem, a także może żądać dalszego wykonywania obowiązujących umów oraz przeprowadzać niezbędne zwolnienia grupowe.

Reprezentant wierzycieli

Sąd ma obowiązek powołać reprezentanta wierzycieli (*mandataire judiciaire*) w każdym postępowaniu grupowym.

Zadaniem reprezentanta wierzycieli jest reprezentowanie wierzycieli i ich interesów zbiorowych.

Sporządza on listę zgłoszonych wierzytelności, uwzględniając wierzytelności dotyczące wynagrodzeń za pracę, wraz ze swoją propozycją uznania lub odrzucenia wierzytelności lub przekazania sprawy właściwemu sądowi, po czym przekazuje listę sędziemu-komisarzowi.

Likwidator

Sąd powołuje likwidatora w postanowieniu o wszczęciu postępowania likwidacyjnego.

Likwidator sprawdza wierzytelności i przystępuje do likwidacji aktywów dłużnika, aby zaspokoić roszczenia wierzycieli.

Likwidator przeprowadza zwolnienia grupowe i może zażądać kontynuacji obowiązujących umów.

Likwidator reprezentuje dłużnika, którego pozbawiono prawa do zarządzania jego majątkiem, i tym samym wykonuje on większość praw dłużnika i dokonuje większość czynności względem majątku należącego do dłużnika w toku postępowania likwidacyjnego. Likwidator nie może natomiast wykonywać praw niemajątkowych dłużnika.

5 Jakie przesłanki muszą zostać spełnione, aby można było dokonać potrącenia wierzytelności?

Potrącenie jest to metoda zaspokajania wzajemnych wierzytelności do kwoty niższego z tych zobowiązań.

Potrącenia można dokonać tylko pomiędzy dwiema osobami posiadającymi symetryczne wzajemne wierzytelności i długi.

Dokonanie potrącenia zapewnia zatem możliwość dwustronnego zaspokojenia wzajemnych wierzytelności.

Co do zasady dłużnik nie może zaspokoić żadnej wierzytelności powstałej przed wydaniem postanowienia o otwarciu postępowania ochronnego lub naprawczego.

Zakaz zaspokajania wcześniejszych wierzytelności nie dotyczy jednak zaspokajania powiązanych wierzytelności w drodze potrącenia. Za wierzytelności powiązane uznaje się wierzytelności wzajemne tego samego rodzaju wynikające z wykonania lub niewykonania tej samej umowy lub całości stosunku umownego.

Jeżeli wierzytelność powiązana z wcześniejszą wierzytelnością powstała po wydaniu postanowienia o wszczęciu postępowania, wierzytelność tę można zaspokoić, potrącając ją z wcześniejszą wierzytelnością, pod warunkiem że ta druga wierzytelność została zgłoszona.

6 Jaki skutek wywiera postępowanie upadłościowe na obowiązujące umowy, których stroną jest dłużnik?

Procedura dalszego wykonywania obowiązujących umów

Wszczęcie postępowania upadłościowego nie podważa istnienia umów wiążących dłużnika z jego kontrahentami (dostawcami, klientami), które to umowy obowiązywały w dniu wszczęcia postępowania. Obowiązująca umowa jest to umowa, która istnieje i jest realizowana w dniu wszczęcia postępowania; umowa, która ma zostać wykonana w przyszłości i która nie wygasła w tym dniu; lub umowa, która ma zostać wykonana bezzwłocznie i która nie została jeszcze wykonana, ale która została już zawarta.

Przepisy szczególne dotyczące obowiązujących umów nie mają zastosowania do umów o pracę.

Postępowanie ochronne i postępowanie naprawcze

Umowa jest z założenia automatycznie wykonywana.

Kontrahent musi zatem wykonać swoje zobowiązania pomimo niewykonania przez dłużnika zobowiązań poprzedzających wydanie postanowienia o wszczęciu postępowania.

Otrzyma on płatność w wyznaczonym terminie z tytułu towarów dostarczonych lub usług świadczonych po wydaniu postanowienia o wszczęciu postępowania.

Wyłącznie administrator sądowy może, powołując się na względy porządku publicznego, uzależnić dalsze wykonywanie umowy od uregulowania płatności za dostarczone towary lub świadczone usługi.

W braku administratora sądowego dłużnik może zażądać wykonywania obowiązujących umów po uzyskaniu zgody reprezentanta wierzycieli (*mandataire judiciaire*).

Administrator sądowy może również wypowiedzieć umowę wykonywaną w ratach (*contrat à exécution échelonnée*) lub umowę przewidującą płatności ratalne, jeżeli stwierdzi, że nie dysponuje aktywami wystarczającymi do wykonania zobowiązań dłużnika.

Kontrahent może wezwać administratora sądowego (lub dłużnika w przypadku braku administratora) do zajęcia stanowiska w kwestii przyszłości umowy. Obowiązująca umowa zostaje rozwiązana z mocy prawa, jeżeli po upływie miesiąca administrator sądowy (lub dłużnik) nie odpowie na wezwanie.

To samo ma zastosowanie w przypadku braku płatności oraz zgody kontrahenta na utrzymanie stosunków umownych.

Administrator sądowy (lub dłużnik w przypadku braku administratora) może również zwrócić się do sędziego-komisarza o ogłoszenie rozwiązania obowiązującej umowy, jeżeli jest to konieczne do zabezpieczenia interesów dłużnika lub przywrócenia jego rentowności, pod warunkiem że nie zaszkodzi to nadmiernie interesom kontrahenta.

Postępowanie likwidacyjne

Podobnie jak w przypadku postępowania ochronnego i postępowania naprawczego co do zasady wszystkie obowiązujące umowy są dalej wykonywane.

Kontrahent musi zatem wykonać swoje zobowiązania pomimo niewykonania przez dłużnika zobowiązań poprzedzających wydanie postanowienia o wszczęciu postępowania.

Otrzyma on płatność w wyznaczonym terminie z tytułu towarów dostarczonych lub usług świadczonych po wydaniu postanowienia o wszczęciu postępowania.

Wyłącznie likwidator ma prawo zażądać wykonania obowiązujących umów poprzez dostarczenie towarów i usług należnych dłużnikowi.

Kontrahent może wezwać likwidatora do zajęcia stanowiska w kwestii przyszłości umowy.

Umowa zostaje rozwiązana z mocy prawa, jeżeli po upływie miesiąca likwidator nie odpowie na wezwanie. To samo dotyczy sytuacji, w której świadczenie dłużnika wiąże się z zapłatą określonej sumy pieniężnej w dniu, w którym kontrahent zostaje poinformowany o podjęciu przez likwidatora decyzji o dalszym niewykonywaniu umowy, a także w przypadku braku płatności, jeżeli kontrahent nie zgadza się na utrzymanie stosunków umownych.

Jeżeli świadczenie nie polega na zapłacie określonej sumy pieniężnej, likwidator może również zwrócić się do sędziego-komisarza o ogłoszenie rozwiązania umowy, jeżeli jest to konieczne do przeprowadzenia czynności likwidacyjnych i jeżeli nie zaszkodzi to nadmiernie interesom kontrahenta.

Cesja obowiązujących umów

W przypadku postępowania ochronnego, postępowania naprawczego lub postępowania likwidacyjnego, jeżeli nakazano całkowitą lub częściową sprzedaż przedsiębiorstwa, sąd może określić, które umowy leasingu, najmu lub umowy o dostawę towarów lub o świadczenie usług niezbędne do utrzymania działalności będą przedmiotem cesji.

Kontrahent, którego umowa nie została przedmiotem takiej cesji, może zwrócić się do sędziego-komisarza o ogłoszenie rozwiązania tej umowy, jeżeli administrator, dłużnik (w przypadku braku administratora) ani likwidator nie wystąpią o jej dalsze wykonywanie.

7 Jaki skutek wywiera postępowanie upadłościowe na postępowania wszczęte przez poszczególnych wierzycieli (z wyłączeniem zawisłych spraw sądowych)?

W przypadku postępowania upadłościowego wierzyciele są zobowiązani do wykonywania swoich praw względem dłużnika wyłącznie w toku tego postępowania i nie mogą wytoczyć przeciwko dłużnikowi indywidualnego powództwa o zapłatę.

Wydanie postanowienia zamykającego postępowanie likwidacyjne z uwagi na niedostateczną wartość aktywów dłużnika nie skutkuje przywróceniem prawa wierzycieli do wytoczenia indywidualnego powództwa przeciwko dłużnikowi.

Od zasady tej istnieją jednak pewne wyjątki dotyczące:

powództw odnoszących się do składników majątku nabytych w drodze dziedziczenia w toku postępowania likwidacyjnego;

sytuacji, w której wierzytelność powstała wskutek popełnienia przestępstwa przez dłużnika, któremu udowodniono winę, lub sytuacji, w której wierzytelność jest związana z prawami osobistymi wierzyciela;

sytuacji, w której wierzytelność powstała wskutek stosowania nieuczciwych praktyk ze szkodą dla jednostki zajmującej się zabezpieczeniem społecznym.

W takim przypadku okoliczność, że dana wierzytelność powstała wskutek oszustwa, musi zostać potwierdzona orzeczeniem sądu lub karą nałożoną przez zakład ubezpieczeń społecznych.

Wierzyciele mogą również odzyskać prawo do wytoczenia przeciwko dłużnikowi indywidualnego powództwa w następujących przypadkach:

po ogłoszeniu upadłości konsumenckiej dłużnika,

po uznaniu dłużnika winnym dopuszczenia się pozornego bankructwa,

w odniesieniu do dłużnika lub osoby prawnej, którą dłużnik kierował, przeciwko którym prowadzono wcześniej postępowanie likwidacyjne w związku z dowolnym składnikiem majątku, które to postępowanie zostało zamknięte mniej niż pięć lat przed wszczęciem danego postępowania z uwagi na fakt, że dłużnik nie dysponował dostatecznymi aktywami, oraz w odniesieniu do dłużnika, którego długi zostały umorzone w ciągu pięciu lat przed tą datą; postępowanie zostało wszczęte jako postępowanie wtórne w rozumieniu art. 3 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 1346/2000 z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie postępowania upadłościowego.

Ponadto w przypadku dopuszczenia się oszustwa względem jednego wierzyciela lub ich większej liczby sąd udziela zgody na ponowne wytoczenie indywidualnego powództwa przez wierzyciela przeciwko dłużnikowi. Sąd wydaje orzeczenie w chwili zakończenia postępowania po przesłuchaniu dłużnika, likwidatora i biegłych rewidentów lub po ich należytych wezwaniu do stawienia się przed sądem. Sąd może wydać orzeczenie w sprawie w późniejszym terminie na wniosek zainteresowanej strony po spełnieniu tych samych warunków.

8 Jaki skutek wywiera postępowanie upadłościowe na dalsze rozpoznanie sprawy sądowej zawieszony w momencie wszczęcia postępowania upadłościowego?

Wydanie postanowienia o wszczęciu postępowania upadłościowego powoduje zawieszenie wytoczonego przeciwko dłużnikowi powództwa o zapłatę określonej sumy pieniężnej bądź o rozwiązanie umowy z uwagi na niewypełnienie zobowiązania do zapłaty określonej sumy pieniężnej lub uniemożliwia wystąpienie na drogę sądową przeciwko dłużnikowi.

Zawiesza się również postępowanie egzekucyjne oraz wykonanie środków służących zabezpieczeniu interesu prawnego.

Powództwo wytoczone przez wierzyciela przed wszczęciem postępowania grupowego zostaje zawieszony ze względu na sytuację stron lub ich pełnomocników (*interruption*) lub ze względu na przeszkody niezwiązane z sytuacją stron lub ich pełnomocników (*suspension*).

Sytuacja ta wywiera zatem wpływ na wszystkich wcześniejszych wierzycieli, niezależnie od tego, czy są wierzycielami zabezpieczonymi.

Zawieszenie postępowania ze względu na sytuację stron lub ich pełnomocników i zakaz występowania na drogę sądową dotyczą wszystkich postępowań upadłościowych.

Sytuacja ta wywiera zatem wpływ na wszystkich wcześniejszych wierzycieli, niezależnie od tego, czy są wierzycielami zabezpieczonymi.

Zawieszenie postępowania ze względu na sytuację stron lub ich pełnomocników i zakaz występowania na drogę sądową dotyczy wszystkich postępowań upadłościowych. Postępowania w toku zawieszają się do momentu zgłoszenia wierzytelności przez wierzyciela występującego z roszczeniem.

Postępowania takie zostają następnie podjęte z mocy prawa, ale wyłącznie w celu potwierdzenia wierzytelności i ustalenia jej kwoty, bez zarządzenia zaspokojenia roszczenia. Powództwa i postępowania egzekucyjne inne niż wskazane powyżej są kontynuowane w okresie obserwacji dłużnika na wniosek reprezentanta wierzycieli oraz administratora sądowego, jeżeli do jego obowiązków należy udzielanie dłużnikowi wsparcia lub reprezentowanie go, lub po podjęciu postępowania na wniosek reprezentanta wierzycieli powołanego przez sąd lub administratora sądowego.

9 Czym charakteryzuje się co do zasady udział wierzycieli w postępowaniu upadłościowym?

Postępowanie ochronne i postępowanie naprawcze

Na potrzeby przyjęcia planu ochronnego (*plan de sauvegarde*) warunki spłaty lub umorzenia długu są konsultowane z wierzycielami.

Administrator sądowy (lub dłużnik w przypadku braku administratora) przekazuje otrzymane propozycje reprezentantowi wierzycieli.

Reprezentant wierzycieli musi uzyskać zgodę – indywidualną lub zbiorową – wszystkich wierzycieli, którzy zgłosili swoje wierzytelności.

Reprezentant wierzycieli nie jest zobowiązany do przeprowadzenia konsultacji z wierzycielami, w odniesieniu do których w projekcie planu nie przewiduje się zmiany warunków spłaty zadłużenia lub przewiduje się spłatę całej kwoty zadłużenia w gotówce po przyjęciu planu lub uznaniu wierzytelności.

Zgromadzenia wierzycieli

Jeżeli dłużnik zatrudnia powyżej 150 pracowników, a wielkość jego obrotów przekracza 20 mln euro, powołuje się zgromadzenie wierzycieli, które wyda opinię w sprawie projektów planów mających na celu uregulowanie zobowiązań. Sąd może również postanowić o zastosowaniu tych przepisów poniżej tych progów.

W skład zgromadzeń wierzycieli wchodzi różne kategorie wierzycieli; wierzyciele obradują w odrębnych zespołach, w trakcie których opiniują oni przedstawiane im propozycje i podejmują wspólne decyzje w sprawie tych propozycji – oznacza to, że wierzyciele będący w mniejszości muszą dostosować się do decyzji podjętej przez większość wierzycieli.

Istnieje również zgromadzenie instytucji kredytowych, w skład którego wchodzi przedstawiciele podmiotów finansowych i kredytowych lub powiązanych instytucji, a także zgromadzenie wierzycieli, w którego skład wchodzi główni dostawcy towarów lub usług. Jeżeli w daną sprawę zaangażowani są obligatariusze, zwołuje się ogólne zgromadzenie wszystkich wierzycieli będących właścicielami obligacji wyemitowanych we Francji lub w państwie trzecim w celu omówienia projektu planu przyjętego przez zgromadzenie wierzycieli.

Administrator sądowy ma obowiązek skonsultowania ze zgromadzeniami wierzycieli projektu planu, który musi być zatwierdzony w drodze głosowania, zanim sąd będzie mógł wydać orzeczenie.

Jeżeli powołano zgromadzenia wierzycieli, każdy wierzyciel będący członkiem zgromadzenia może przedstawić propozycje alternatywne wobec projektu planu zaprezentowanego przez dłużnika.

Projekt planu może zatem przedstawić dłużnik (w stosownych przypadkach w porozumieniu z administratorem sądowym) lub – w przypadku postępowania naprawczego – administrator sądowy w porozumieniu z dłużnikiem, lecz może on również zostać przedstawiony z inicjatywy wierzycieli należących do wspomnianych zgromadzeń wierzycieli. W takiej sytuacji sądowi można przekazać jednocześnie plan zatwierdzony przez zgromadzenie oraz plan poparty przez dłużnika lub administratora – jeżeli jest to odrębny plan.

Przyspieszone postępowanie ochronne

W przypadku otwarcia przyspieszonego postępowania ochronnego powołanie zgromadzenia wierzycieli – zgromadzenia instytucji kredytowych i zgromadzenia wierzycieli handlowych, a także, w stosownych przypadkach, ogólnego zgromadzenia obligatariuszy – jest obowiązkowe.

Z wierzycielami niebędącymi członkami zgromadzenia przeprowadza się również indywidualne konsultacje.

Przyspieszone postępowanie na potrzeby ochrony finansowej

W przypadku otwarcia przyspieszonego postępowania na potrzeby ochrony finansowej należy powołać jedynie zgromadzenie instytucji kredytowych oraz – w stosownych przypadkach – ogólne zgromadzenie obligatariuszy.

10 W jaki sposób zarządca może wykorzystać aktywa masy upadłości dłużnika lub nimi rozporządzać?

Aktywa dłużnika można zlikwidować w ramach całkowitej lub częściowej sprzedaży przedsiębiorstwa lub w ramach odrębnych transakcji sprzedaży.

Czynności te podlegają różnym przepisom.

Nakaz sprzedaży przedsiębiorstwa wydaje sąd – sprzedaż nie dokonuje mandatariusz sądowy.

W postępowaniu ochronnym sprzedaż przedsiębiorstwa może być wyłącznie częściowa. W postępowaniach naprawczym i likwidacyjnym może być zaś ona częściowa lub całkowita.

W takim przypadku sąd wydaje postanowienie określające termin, w którym oferty przejęcia należy złożyć reprezentantowi wierzycieli, likwidatorowi lub, w stosownych przypadkach, administratorowi. Oferty muszą mieć formę pisemną i zawierać szereg obowiązkowych informacji.

Odrębne transakcje zbycia aktywów przeprowadza się na innych zasadach.

W toku postępowania ochronnego i postępowania naprawczego dłużnik, którego nie pozbawiono prawa do zarządzania swoim majątkiem, może nadal sam nim dysponować, z zastrzeżeniem uprawnień administratora sądowego.

Jeżeli czynność zbycia majątku skutkująca likwidacją aktywów wykracza poza zwykły zarząd przedsiębiorstwem, dłużnik musi uzyskać uprzednie zezwolenie sędziego-komisarza.

W trakcie obowiązywania planu ochronnego lub naprawczego dłużnik odzyskuje wszystkie uprawnienia do zarządu swoim majątkiem.

W toku postępowania likwidacyjnego likwidator musi uzyskać zezwolenie sędziego-komisarza na zbycie aktywów.

Transakcje sprzedaży nieruchomości odbywają w drodze licytacji sądowej. Sędzia-komisarz ustala cenę wywoławczą i podstawowe warunki sprzedaży.

Sędzia-komisarz może również zezwolić na sprzedaż w drodze dobrowolnej licytacji i ustalić cenę wywoławczą. Może on ponadto zezwolić na sprzedaż z wolnej ręki po cenach i na warunkach, które określi.

Likwidator rozdziela następnie wpływy ze sprzedaży według stopnia uprzywilejowania wierzycieli.

11 Jakie wierzytelności mogą być zgłoszone do masy upadłości dłużnika oraz w jaki sposób traktuje się roszczenia powstałe po wszczęciu postępowania upadłościowego?

Należy zgłosić wszystkie wierzytelności powstałe przed wydaniem postanowienia o wszczęciu postępowania, niezależnie od ich charakteru, tj. wierzytelności na gruncie prawa handlowego, cywilnego, administracyjnego (wierzytelności Skarbu Państwa, wierzytelności towarzystw ubezpieczeń wzajemnych i instytucji zabezpieczenia społecznego) lub karnego (grzywny). Bez znaczenia pozostaje okoliczność, czy dana wierzytelność jest niezabezpieczona czy uprzywilejowana, wymagalna czy terminowa, pewna czy warunkowa. Przepisy te nie dotyczą pracowników.

Wierzytelności, które stały się wymagalne po wydaniu postanowienia o wszczęciu postępowania i które powstały w związku z prowadzonym postępowaniem lub z tytułu towarów lub usług dostarczonych dłużnikowi do celów związanych z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą, zaspokajają się w terminie ich wymagalności.

12 Jakie zasady obowiązują przy zgłaszaniu, weryfikacji i uznaniu wierzytelności?

Wszyscy wierzyciele, których wierzytelności powstały przed wydaniem postanowienia o wszczęciu postępowania, są zobowiązani do zgłoszenia swoich wierzytelności reprezentantowi wierzycieli w przypadku postępowania ochronnego bądź naprawczego lub likwidatorowi w przypadku likwidacji.

Termin na zgłoszenie wierzytelności wynosi dwa miesiące od dnia ogłoszenia postanowienia o wszczęciu postępowania zgodnie z obowiązującymi przepisami.

Dłużnik może również samodzielnie zgłosić wierzytelność jednego ze swoich wierzycieli na takich samych warunkach.

Zgłoszenie dotyczy również niektórych wierzytelności powstałych po wydaniu postanowienia o wszczęciu postępowania, tj. wierzytelności, które nie są traktowane w uprzywilejowany sposób względem wierzytelności przynoszących korzyści przedsiębiorstwu lub wierzytelności powstałych w związku z wymogami proceduralnymi. Przy zgłaszaniu wierzytelności należy wskazać należne kwoty oraz kwoty, które wkrótce staną się należne, terminy ich wymagalności, charakter uprzywilejowania lub istniejące zabezpieczenie, a także zasady naliczania odsetek.

Nie przewidziano szczególnej formy zgłaszania wierzytelności. W zgłoszeniu wierzyciel musi jednoznacznie wyrazić wolę dochodzenia zaspokojenia roszczenia, wpisania jego wierzytelności na listę oraz wzięcia udziału w postępowaniu.

Po otrzymaniu uwag dłużnika reprezentant wierzycieli sporządza listę zgłoszonych wierzytelności, wnosząc o uznanie wierzytelności, ich odrzucenie lub przekazanie sprawy właściwemu sądowi.

Listę tę przekazuje się sędziemu-komisarzowi oraz administratorowi sądowemu.

Przed uznaniem lub odrzuceniem wierzytelności sędzia-komisarz sprawdza, czy dana wierzytelność faktycznie istnieje, ustala jej kwotę i charakter w oparciu o dowody przekazane przez osobę, która zgłosiła wierzytelność, oraz – w stosownych przypadkach – w oparciu o dowody przekazane przez przesłuchane osoby oraz przez reprezentanta wierzycieli.

Wierzyciele, którzy nie zgłosili swoich wierzytelności w wyznaczonym terminie, zostają wykluczeni z postępowania, a zatem nie mogą brać udziału w podziale masy upadłości ani żądać wypłaty dywidend w przypadku przyjęcia planu lub likwidacji składników majątku dłużnika, chyba że sędzia-komisarz przychylił się do ich wniosku o uchylenie wykluczenia.

W przypadku uchylenia wykluczenia wierzyciele mogą brać udział w podziale masy upadłości po złożeniu stosownego wniosku.

Przyspieszone postępowanie ochronne i przyspieszone postępowanie na potrzeby ochrony finansowej

Dłużnik sporządza listę wierzytelności – podlegających obowiązkowo zgłoszeniu – poszczególnych wierzycieli biorących udział w postępowaniu pojednawczym. Listę poświadcza biegły rewident dłużnika. Listę składa się następnie w sekretariacie sądu.

Reprezentant wierzycieli przekazuje poszczególnym wierzycielom wyciąg z listy dotyczący ich wierzytelności.

13 Jakie zasady obowiązują przy podziale funduszy masy upadłości? W jaki sposób ustala się hierarchę roszczeń i praw wierzycieli?

Wierzyciel uprzywilejowany korzysta z gwarancji, która zapewnia mu zaspokojenie jego wierzytelności przed pozostałymi zwykłymi, niezabezpieczonymi wierzycielami dłużnika w przypadku wszczęcia postępowania grupowego przeciwko dłużnikowi.

Wierzyciel może mieć status wierzyciela uprzywilejowanego:

ponieważ posiada gwarancję udzieloną mu przez dłużnika lub uzyskaną na podstawie postanowienia sądu, lub

ponieważ prawo do bardziej korzystnego traktowania przysługuje mu z mocy prawa z uwagi na jego szczególny status.

Nie wszyscy wierzyciele uprzywilejowani posiadają taki sam status. W przypadku istnienia kilku wierzycieli uprzywilejowanych ich wierzytelności są

zaspokajane zgodnie z porządkiem ustalonym w obowiązujących przepisach, lecz w dalszym ciągu przed wierzytelnościami wierzycieli niezabezpieczonych.

Wierzytelności wierzycieli niezabezpieczonych zaspokajają się ze składników majątku dłużnika pozostałych po zaspokojeniu wierzytelności wierzycieli uprzywilejowanych. Podziału dokonuje się w sposób proporcjonalny.

Hierarchia przywilejów

Postępowanie ochronne i postępowanie naprawcze

Zyski ze sprzedaży nieruchomości dzieli się między wierzycieli w następującym porządku:

„przywilej szczególny” przysługujący wierzytelnościom z tytułu wynagrodzenia za pracę: wypłata wynagrodzenia za ostatnie sześćdziesiąt dni pracy przed wydaniem postanowienia o otwarciu postępowania upadłościowego;

koszty sądowe powstałe po wydaniu postanowienia o otwarciu postępowania upadłościowego w celu spełnienia wymogów związanych z prowadzeniem postępowania: koszty związane z zachowaniem składników majątku, ich likwidacją i podziałem zysków między wierzycieli (koszty sporządzenia spisu inwentarza i koszty ogłoszenia, wynagrodzenie pełnomocników powołanych przez sąd itp.);

wierzytelności zabezpieczone z tytułu postępowania pojednawczego; przywilej ten przysługuje wierzycielom, którzy wniosą nowy wkład pieniężny lub dostarczą nowe dobra lub usługi celem zapewnienia ciągłości działalności przedsiębiorstwa i jego przetrwania;

przywilej dotyczący wierzytelności powstałych po wydaniu postanowienia o wszczęciu postępowania: wierzytelności powstałe w celu spełnienia wymogów związanych z prowadzeniem postępowania lub z tymczasowym utrzymaniem rentowności przedsiębiorstwa lub wierzytelności powstałe w zamian za towary lub usługi dostarczane dłużnikowi w okresie utrzymywania działalności przedsiębiorstwa lub wykonywania obowiązującej umowy przez likwidatora, lub wierzytelności związane z zaspokajaniem bieżących potrzeb dłużnika będącego osobą fizyczną;

wierzytelności zabezpieczone ogólnym przywilejem przysługującym pracownikom: wypłata wynagrodzenia należnego za sześciomiesięczny okres pracy poprzedzający wydanie postanowienia o wszczęciu postępowania;

wierzytelności zabezpieczone szczególnym przywilejem lub hipoteką;

wierzytelności niezabezpieczone.

Zyski ze sprzedaży ruchomości dzieli się między wierzycieli w następującym porządku:

wierzytelności zabezpieczone szczególnym obciążeniem ustanowionym na ruchomości z prawem zastawu;

„przywilej szczególny” przysługujący wierzytelnościom z tytułu wynagrodzenia za pracę: wypłata wynagrodzenia za ostatnie sześćdziesiąt dni pracy przed wydaniem postanowienia o wszczęciu postępowania upadłościowego;

koszty sądowe powstałe po wydaniu postanowienia o otwarciu postępowania upadłościowego w celu spełnienia wymogów związanych z prowadzeniem postępowania: koszty związane z zachowaniem składników majątku, ich likwidacją i podziałem zysków między wierzycieli (koszty sporządzenia spisu inwentarza i koszty ogłoszenia, wynagrodzenie pełnomocników powołanych przez sąd itp.);

wierzytelności zabezpieczone z tytułu postępowania pojednawczego; przywilej ten przysługuje wierzycielom, którzy wniosą nowy wkład pieniężny lub dostarczą nowe dobra lub usługi celem zapewnienia ciągłości działalności przedsiębiorstwa i jego przetrwania;

przywilej dotyczący wierzytelności powstałych po wydaniu postanowienia o wszczęciu postępowania: wierzytelności powstałe w celu spełnienia wymogów związanych z prowadzeniem postępowania lub z tymczasowym utrzymaniem rentowności przedsiębiorstwa lub wierzytelności powstałe w zamian za towary lub usługi dostarczane dłużnikowi w okresie utrzymywania działalności przedsiębiorstwa lub wykonywania obowiązującej umowy przez likwidatora, lub wierzytelności związane z zaspokajaniem bieżących potrzeb dłużnika będącego osobą fizyczną;

przywilej Skarbu Państwa;

wierzytelności zabezpieczone szczególnym obciążeniem ustanowionym na ruchomości bez prawa zastawu;

wierzytelności zabezpieczone innego rodzaju ogólnym obciążeniem ustanowionym na ruchomości;

wierzytelności niezabezpieczone.

Postępowanie likwidacyjne

Zyski ze sprzedaży nieruchomości dzieli się między wierzycieli w następującym porządku:

„przywilej szczególny” przysługujący w przypadku wierzytelności z tytułu wynagrodzenia za pracę: wypłata wynagrodzenia za ostatnie sześćdziesiąt dni pracy przed wydaniem postanowienia o otwarciu postępowania upadłościowego;

koszty sądowe powstałe po wydaniu postanowienia o otwarciu postępowania upadłościowego w celu spełnienia wymogów związanych z prowadzeniem postępowania: koszty sporządzenia spisu inwentarza i koszty ogłoszenia, wynagrodzenie pełnomocników powołanych przez sąd;

wierzytelności zabezpieczone z tytułu postępowania pojednawczego; przywilej ten przysługuje wierzycielom, którzy wniosą nowy wkład pieniężny lub dostarczą nowe dobra lub usługi celem zapewnienia ciągłości działalności przedsiębiorstwa i jego przetrwania;

wierzytelności zabezpieczone szczególnym obciążeniem ustanowionym na ruchomości;

przywilej dotyczący wierzytelności powstałych po wydaniu postanowienia o wszczęciu postępowania: wierzytelności powstałe w celu spełnienia wymogów związanych z prowadzeniem postępowania lub z tymczasowym utrzymaniem rentowności przedsiębiorstwa lub wierzytelności powstałe w zamian za towary lub usługi dostarczane dłużnikowi w okresie utrzymywania działalności przedsiębiorstwa lub wykonywania obowiązującej umowy przez likwidatora, lub wierzytelności związane z zaspokajaniem bieżących potrzeb dłużnika będącego osobą fizyczną;

wierzytelności niezabezpieczone.

Zyski ze sprzedaży ruchomości dzieli się między wierzycieli w następującym porządku:

wierzytelności zabezpieczone szczególnym obciążeniem ustanowionym na ruchomości z prawem zastawu;

„przywilej szczególny” przysługujący w przypadku wierzytelności z tytułu wynagrodzenia za pracę: wypłata wynagrodzenia za ostatnie sześćdziesiąt dni pracy przed wydaniem postanowienia o otwarciu postępowania upadłościowego;

koszty sądowe powstałe po wydaniu postanowienia o otwarciu postępowania upadłościowego w celu spełnienia wymogów związanych z prowadzeniem postępowania: koszty sporządzenia spisu inwentarza i koszty ogłoszenia, wynagrodzenie pełnomocników powołanych przez sąd;

wierzytelności zabezpieczone z tytułu postępowania pojednawczego;

przywilej dotyczący wierzytelności powstałych po wydaniu postanowienia o wszczęciu postępowania: wierzytelności powstałe w celu spełnienia wymogów związanych z prowadzeniem postępowania lub z tymczasowym utrzymaniem rentowności przedsiębiorstwa lub wierzytelności powstałe w zamian za towary lub usługi dostarczane dłużnikowi w okresie utrzymywania działalności przedsiębiorstwa lub wykonywania obowiązującej umowy przez likwidatora, lub wierzytelności związane z zaspokajaniem bieżących potrzeb dłużnika będącego osobą fizyczną;

wierzytelności zabezpieczone hipoteką na rzeczy ruchomej (*hypothèque mobilière*) lub wierzytelności zabezpieczone zastawem na maszynach lub sprzęcie;

przywilej Skarbu Państwa;

wierzytelności zabezpieczone szczególnym obciążeniem ustanowionym na ruchomości bez prawa zastawu;

inne ogólne przywileje dotyczące rzeczy ruchomych (art. 2331 kodeksu cywilnego) oraz ogólny przywilej dotyczący wynagrodzenia;

wierzytelności niezabezpieczone.

14 Jakie są przesłanki oraz skutki zakończenia postępowania upadłościowego (w szczególności w drodze układu)?

Postępowanie ochronne i postępowanie naprawcze

Postępowanie ochronne i postępowanie naprawcze wprowadzono, aby – za pomocą planu – umożliwić uratowanie przedsiębiorstwa, zachowanie jego działalności i miejsc pracy, a zarazem uregulowanie zobowiązań. Plan ochronny lub naprawczy może zostać przyjęty wyłącznie w przypadku spełnienia tych warunków.

Dłużnik w przypadku postępowania ochronnego, administrator sądowy w przypadku postępowania naprawczego lub wierzyciel, jeżeli powołano zgromadzenia wierzycieli, sporządzają projekt planu, jeżeli istnieje realna możliwość uratowania przedsiębiorstwa. Plan składa się z trzech części: części gospodarczej i finansowej, w której ustala się możliwość przywrócenia rentowności przedsiębiorstwa, biorąc pod uwagę rozwiązania i metody operacyjne, warunki rynkowe i dostępne środki finansowe;

ustalenia warunków wykonania zobowiązań oraz wszelkich gwarancji, jakich osoba zarządzająca przedsiębiorstwem musi udzielić, aby zapewnić realizację planu;

części socjalnej, w której określa się i uzasadnia poziom i perspektywy zatrudnienia oraz warunki socjalne przewidywane do celów kontynuowania działalności. Jeżeli w projekcie planu przewidziano zwolnienia grupowe ze względów ekonomicznych, zostaną w nim przeanalizowane kroki, które zostały już

podjęte, oraz określone działania, które należy podjąć w przyszłości, aby ułatwić ponowne znalezienie zatrudnienia i zapewnić rekompensatę pracownikom zagrożonym utratą pracy.

W planie wskazuje się wszystkie zobowiązania zaciągnięte przez osoby odpowiedzialne za jego realizację, które są konieczne do przywrócenia rentowności przedsiębiorstwa.

Następnie sąd wydaje postanowienie w sprawie projektu planu przedstawionego mu przez dłużnika lub wierzyciela.

Sąd przyjmuje plan ochronny lub naprawczy bądź plan sprzedaży w drodze postanowienia. Jeżeli powołano zgromadzenie wierzycieli, plan ma również charakter umowny.

Okres realizacji planu nie może przekraczać dziesięciu lat, a w przypadku rolników – piętnastu lat.

Sąd powołuje administratora sądowego lub reprezentanta wierzycieli w charakterze komisarza w celu nadzorowania procesu realizacji planu.

Przyjęcie planu kończy okres obserwacji. Dłużnik odzyskuje kontrolę nad swoim majątkiem i może ponownie zarządzać swoim przedsiębiorstwem, z zastrzeżeniem środków nałożonych na niego przez sąd w planie.

Dłużnik musi przestrzegać wszystkich postanowień planu.

W przeciwnym razie, tj. w razie niewykonania swoich zobowiązań lub zaprzestania dokonywania płatności w okresie realizacji planu ochronnego lub naprawczego, dłużnik naraża się na ryzyko uchylecia planu i ponownego wszczęcia postępowania.

Przekształcenie w likwidację sądową

Likwidację sądową można ogłosić w trakcie albo po zakończeniu okresu obserwacji, który rozpoczął się w dniu wskazanym w postanowieniu o wszczęciu postępowania ochronnego lub naprawczego.

Sąd musi ogłosić likwidację sądową niezwłocznie po tym, gdy okaże się, że dalsze prowadzenie działalności przez przedsiębiorstwo nie jest możliwe, lub gdy w toku postępowania naprawczego nie uda się przyjąć żadnego planu sprzedaży.

Wygaśnięcie zobowiązań dłużnika będącego osobą fizyczną w toku likwidacji sądowej

Dłużnik zostaje pozbawiony prawa do zarządzania swoim majątkiem od dnia ogłoszenia likwidacji sądowej do dnia zakończenia likwidacji. Po zakończeniu postępowania likwidacyjnego dłużnik odzyskuje swoje prawa i może ponownie podejmować czynności zarządcze.

15 Jakie prawa przysługują wierzycielom po zakończeniu postępowania upadłościowego?

Zakończenie realizacji planu ochronnego lub naprawczego nie oznacza, że wierzyciele, którzy nie zgłosili swoich wierzytelności, mogą wytoczyć powództwo przeciwko dłużnikowi.

Została wyraźnie przewidziana możliwość ponownego wszczęcia indywidualnego postępowania w wyjątkowych przypadkach. Dotyczy to wyłącznie sytuacji, w których postępowanie likwidacyjne zostanie zakończone z uwagi na niedostateczną wartość aktywów.

Termin, po upływie którego postępowanie upadłościowe uznaje się za zakończone

Okres obserwacji to okres od dnia wydania postanowienia o wszczęciu postępowania do dnia wydania postanowienia o przyjęciu planu ochronnego lub naprawczego bądź do dnia ogłoszenia likwidacji sądowej.

W toku postępowania ochronnego lub naprawczego przedsiębiorstwo kontynuuje swoją działalność w okresie obserwacji, a dłużnik co do zasady nadal zarządza swoim przedsiębiorstwem, choć z pewnymi ograniczeniami.

Jeżeli w danym przypadku istnieje realna możliwość przywrócenia rentowności przedsiębiorstwa, okres obserwacji zakończy się wraz z opracowaniem planu ochronnego lub naprawczego.

Przyjęcie planu ochronnego lub naprawczego zapewnia dłużnikowi możliwość odzyskania kontroli nad przedsiębiorstwem, ale nie kończy postępowania. Postępowanie zostaje zamknięte z chwilą zatwierdzenia sprawozdania końcowego administratora sądowego i reprezentanta wierzycieli przez sędziego-komisarza. Następnie prezes sądu wydaje postanowienie o zakończeniu postępowania. Postanowienie to jest sądowym środkiem administracyjnym i nie podlega zaskarżeniu.

W kategoriach sądowych postępowanie dobiega zatem końca z chwilą wydania postanowienia o jego zakończeniu.

Skutki postępowania nie kończą się jednak wraz z wydaniem postanowienia o jego zakończeniu, gdyż nadal realizowany jest plan ochronny lub naprawczy.

Dłużnik musi przestrzegać wszystkich postanowień planu.

W przeciwnym razie, tj. w razie niewykonania swoich zobowiązań lub zaprzestania dokonywania płatności w okresie realizacji planu ochronnego lub naprawczego, dłużnik naraża się na ryzyko uchylecia planu i ponownego wszczęcia postępowania.

16 Kto ponosi koszty postępowania upadłościowego łącznie z poniesionymi wydatkami?

Odpowiedzialność za pokrycie kosztów i wydatków poniesionych w toku postępowania spoczywa na przedsiębiorstwie będącym przedmiotem postępowania upadłościowego.

17 Jakie są zasady dotyczące nieważności, zaskarżenia lub względnej bezskuteczności czynności prawnych dokonanych ze szkodą dla ogółu wierzycieli?

Jeżeli sąd otwiera postępowanie naprawcze lub likwidacyjne, zasadniczo uznaje się, że datą zaprzestania dokonywania płatności przez dłużnika jest data wydania postanowienia o wszczęciu postępowania.

Sąd może jednak uznać, że do zaprzestania dokonywania płatności doszło w dowolnym innym dniu w okresie 18 miesięcy przed datą wszczęcia postępowania upadłościowego.

Okres od dnia zaprzestania dokonywania płatności do dnia wszczęcia postępowania naprawczego lub likwidacyjnego określa się jako „okres istnienia podejrzenia” (okres bezskuteczności czynności prawnych).

Niektóre czynności prawne dłużnika z tego okresu, które można uznać za dokonane w celu obejścia prawa, zostaną uznane za nieważne.

Sądem posiadającym właściwość wyłączną do rozpoznania powództwa o ustalenie nieważności czynności dokonanych w tym okresie jest sąd prowadzący dane postępowanie.

Powództwo takie może wytoczyć wyłącznie administrator sądowy, reprezentant wierzycieli, likwidator lub prokurator.

Wierzyciele za pośrednictwem reprezentanta wierzycieli mogą wytoczyć indywidualne lub zbiorowe powództwo o uznanie czynności prawnych dokonanych przez dłużnika za nieważne.

Czynność jest bezskuteczna względem wszystkich osób i nieważna od początku (*ex tunc*).

Wyróżnia się dwanaście rodzajów nieprawidłowych czynności, które są obarczone nieważnością bezwzględną:

wszystkie czynności polegające na przeniesieniu prawa własności do ruchomości lub nieruchomości dokonane nieodpłatnie;

każda umowa wzajemna, w ramach której zobowiązania dłużnika znacznie przekraczają zobowiązania drugiej strony;

każda płatność, niezależnie od formy dokonania płatności, przeznaczona na spłatę długów, które nie są jeszcze wymagalne w dniu płatności;

każda płatność przeznaczona na spłatę wymagalnych długów dokonana w inny sposób niż w gotówce, za pomocą zbywalnych instrumentów finansowych, w drodze przelewu bankowego, za pomocą przelewu wierzytelności lub przy zastosowaniu dowolnej innej formy płatności powszechnie uznawanej w stosunkach biznesowych;

każde złożenie do depozytu lub przekazanie sum pieniężnych po ustanowieniu zastawu na majątku w braku prawomocnego postanowienia sądu;

każda hipoteka umowna, prawna lub małżeńska oraz każdy zastaw ustanowiony na majątku dłużnika w związku z wcześniej zaciągniętymi długami;
każdy środek służący zabezpieczeniu interesu prawnego, chyba że wpis do rejestru lub wydanie postanowienia o zajęciu nastąpiły przed zaprzestaniem dokonywania płatności;

każde upoważnienie i wykonanie opcji przez pracowników przedsiębiorstwa;

każde przekazanie rzeczy lub praw do funduszu powierniczego, chyba że takie przekazanie nastąpiło w charakterze zabezpieczenia jednocześnie zaciągniętego długu;

każda zmiana umowy powierniczej wywierająca wpływ na prawa lub składniki majątku, które zostały już przekazane do funduszu powierniczego w celu zabezpieczenia długów zaciągniętych przed wprowadzeniem tej zmiany;

jeżeli dłużnik jest osobą prowadzącą działalność na własny rachunek (*auto-entrepreneur*) ponoszącą odpowiedzialność w ograniczonym zakresie, każde przypisanie lub zmiana przypisania składnika majątku, z zastrzeżeniem wypłaty dochodów niepowiązanych z prowadzoną działalnością gospodarczą, skutkujące uszczupleniem majątku będącego przedmiotem postępowania na rzecz innego majątku danego przedsiębiorcy;

poświadczony notarialnie oświadczenie o wyłączeniu z zajęcia uzyskane przez dłużnika.

Sąd ma obowiązek uznać te czynności za nieważne niezależnie od tego, czy strony działały w dobrej czy w złej wierze.

Sąd może również uznać za nieważne czynności polegające na nieodpłatnym przeniesieniu prawa własności do ruchomości lub nieruchomości oraz oświadczenie o wyłączeniu z zajęcia, jeżeli czynności tych dokonano w okresie sześciu miesięcy poprzedzających datę zaprzestania dokonywania płatności.

Tego rodzaju czynności podlegają nieważności względnej (*nullité facultative*).

Ostatnia aktualizacja: 08/05/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.